

GUIDELINES FOR LEGAL SOLUTIONS REGARDING THE STATUTE OF LIMITATIONS IN CRIMINAL CASES

Jirawan THONGPAYUP¹, Suchano KAOSAMREE¹ and Wuttikorndech SAMNGAMYA^{1*}

1 Faculty of Social Sciences and Education, Thongsook College, Thailand; dd2.vv2@gmail.com
(Corresponding Author)

ARTICLE HISTORY

Received: 16 February 2024

Revised: 8 March 2024

Published: 15 March 2024

ABSTRACT

This study to research and find solutions to criminal law problems and measures in the criminal process prescription setting as shown in the text of the law and the theory of foreign law to be able to make the law clearer, more effective and avoid social disparities due to the further escape of the perpetrator or defendant. The study found that the statute on the subject matter should be added to the last paragraph of section 95 with the criteria "Except for the criminal offense which is punishable by death or the offense of defrauding the people. There is no precluded by prescription of the complaint". According to the Criminal Code section 96 of the compoundable offenses the prescription of grievance is six months and submit a petition to extend the prescription before the expiration date. If the injured person neglects his or her lawsuit, it shall be considered a waiver. It should also add the rules for escape during that provisional release by starting the new prescription under Section 95, increasing from the original another 10 years. In addition, section 190 should be amended for the case of evacuation of the justice process, not only during detention under the authority of the prosecutor, inquiry official, but also should cover the escape of justice until the final case, that is before sue, during suing and after the judgment.

Keywords: Guideline for Legal Solution, Prescription, Criminal Case

CITATION INFORMATION: Thongpayup, J., Kaosamree, S., & Samngamya, W. (2024). Guidelines for Legal Solutions Regarding the Statute of Limitations in Criminal Cases. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 2(3), 40

แนวทางการแก้ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับอายุความในคดีอาญา

จิรวรรณ ทองพายัพ¹, สุชาโน ขาวสำลี¹ และ วุฒิกรเดช สามงามยา^{1*}

1 คณะสังคมศาสตร์และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข ; dd2.vv2@gmail.com (ผู้ประพันธ์บรรณกิจ)

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ เพื่อค้นคว้าหาวิธีการแก้ไขปัญหามาตรการทางกฎหมายอาญาในการกำหนดอายุความอาญาตามที่ปรากฏในเนื้อหาของกฎหมายและทฤษฎีตามกฎหมายต่างประเทศเพื่อสามารถแก้ไขให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และนำมาสู่การแก้ไขปัญหที่ทำให้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคมเนื่องจากการหลบหนีของผู้กระทำผิดหรือจำเลยต่อไป ผลการศึกษาพบว่า ควรเพิ่มเติมบทบัญญัติว่าด้วยเรื่องอายุความ ในมาตรา 95 วรรคท้าย โดยมีหลักเกณฑ์ “ยกเว้นความผิดอาญาแผ่นดินที่มีการกำหนดโทษระวางให้ประหารชีวิต หรือ ความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน ไม่มีกำหนดอายุความ” และให้มีการขยายอายุความในการร้องทุกข์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 96 ในความผิดอันยอมความได้ กำหนดอายุความร้องทุกข์หกเดือน และยื่นคำร้องขยายอายุความก่อนอายุความเดิมจะขาดอายุ หากผู้เสียหายละเลยไม่ใส่ใจในคดีความของตนเสียให้ถือว่าสละสิทธิ์ อีกทั้งควรเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ในการหลบหนีระหว่างการปล่อยตัวชั่วคราวนั้น โดยการเริ่มนับอายุความใหม่ตามมาตรา 95 เพิ่มจากเดิมอีก 10 ปี นอกจากนี้ ควรมีการแก้ไขมาตรา 190 สำหรับกรณีการหลบหนีกระบวนกรยุติธรรม ใช้เพียงแต่ระหว่างคุมขังตามอำนาจของพนักงานอัยการ ของพนักงานสอบสวน หรือ ของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนสอบสวนเท่านั้น แต่ควรให้ครอบคลุมถึงการหลบหนีกระบวนกรยุติธรรม จนคดีถึงที่สุด กล่าวคือ ก่อนฟ้อง ระหว่างฟ้อง หรือหลังพิพากษาด้วย

คำสำคัญ: แนวทางการแก้ปัญหาทางกฎหมาย, อายุความ, คดีอาญา

ข้อมูลการอ้างอิง: จิรวรรณ ทองพายัพ, สุชาโน ขาวสำลี และ วุฒิกรเดช สามงามยา. (2567). แนวทางการแก้ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับอายุความในคดีอาญา. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 2(3), 40

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากกระบวนการยุติธรรมของไทยได้ประสบปัญหาหนึ่งที่มีความสำคัญ และอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและด้านต่างๆ ของประเทศชาติได้ นั่นคือ การนำตัวผู้กระทำความผิดมาเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมภายในกำหนดอายุความได้ เนื่องจากกฎหมายในคดีอาญาของประเทศไทยนั้นได้มีบทบัญญัติในเรื่องของอายุความในกรณีผู้กระทำความผิดหลบหนี ซึ่งเปิดช่องให้ผู้กระทำความผิดนั้นไม่ต้องรับโทษตามที่ตนได้ก่อขึ้นอันเนื่องมาจากคดีอาญาอายุความ ซึ่งในคดีอาญาที่เป็นความผิดอันยอมความได้นั้น กฎหมายได้กำหนดอายุความไว้เพียงสามเดือนเท่านั้น หากไม่ดำเนินการภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดคดีความก็เป็นอันขาดอายุความ และในคดีอาญาที่เป็นความผิดอันยอมความไม่ได้ กฎหมายกำหนดอายุความการฟ้องร้องคดีไว้ตามฐานอัตราโทษของความผิด ซึ่งอายุความที่ยอมความไม่ได้กฎหมายกำหนดอายุความสูงสุดไว้ยี่สิบปี ในบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญาในมาตรา 95 และมาตรา 98 ซึ่งเกิดปัญหาว่า ผู้กระทำความผิดเลือกที่หลบหนี (Fugitive) และคอยเวลาที่คดีอาญาอายุความตามกฎหมายเพื่อที่จะกลับเข้ามาในสังคมหรือในประเทศ โดยไม่ต้องถูกดำเนินคดีและลงโทษ ไม่ว่าจะเป็นการหลบหนีก่อนนำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมหรือหลบหนีหลังจากได้รับการประกันตัวระหว่างการพิจารณาคดีหรือแม้กระทั่งหลบหนีหลังศาลมีคำพิพากษา อีกทั้งความผิดบางประเภทมีผลกระทบต่อส่วนรวมอย่างร้ายแรง แต่กลับมีการลงโทษที่ค่อนข้างเบาทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถรวบรวมพยานหลักฐานให้รัดกุมเพียงพอที่จะพิสูจน์ให้ศาลเห็นจนสิ้นข้อสงสัยว่า ผู้กระทำความผิดนั้นได้กระทำความผิดตามฟ้อง อันจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อรัฐและสังคมได้ โดยเฉพาะความผิดที่ร้ายแรง เช่น ปัญหาการคอร์รัปชันหรือการฉ้อราษฎร์บังหลวง ปัญหายาเสพติด ปัญหาการค้ำมนุษย์ ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ คดีในความผิดต่อร่างกายอย่างร้ายแรง และคดีที่สะท้อนขวัญของประชาชน เป็นต้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและความสงบเรียบร้อยของสังคมเป็นอย่างมาก ปัญหาเหล่านี้ในปัจจุบันได้มีความรุนแรงและรูปแบบที่ยุ่ยากซับซ้อนมากขึ้น หากไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้เนื่องจากคดีอาญาอายุความ ไม่ว่าจะเป็น กรณีการขาดอายุความ เพราะการหลบหนี ก่อนนำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมหรือหลบหนีหลังจากได้รับการประกันตัว ระหว่างการพิจารณาหรือแม้กระทั่งหลบหนีหลังศาลมีคำพิพากษาจนล่วงเลยอายุความการลงโทษนั้น ย่อมส่งผลกระทบต่อรัฐและสังคมส่วนรวม และความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย ทำให้มีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของพนักงานเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในการบังคับใช้กฎหมายนั้น รวมทั้งเกิดข้อวิพากษ์วิจารณ์ว่ามาตรการทางกฎหมายในการกำหนดอายุความนั้นเกิดความไม่ชอบธรรมเพราะปล่อยให้ผู้กระทำความผิดที่หลบหนีการฟ้องร้อง การพิจารณาหรือการลงโทษหลุดพ้นจากกระบวนการยุติธรรมไปด้วยระยะเวลา ทำให้หน่วยงานที่มีบทบาทในการบังคับใช้กฎหมายต้องตระหนักและพิจารณาแก้ไขปรับปรุงมาตรการทางกฎหมายเพื่อนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ในสังคมปัจจุบันให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดและขณะเดียวกันต้องคำนึงถึงสิทธิในการต่อสู้ของผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยเพื่อแสดงความบริสุทธิ์ (ประเทือง ธนียผล และคณะ, 2551)

อายุความของกฎหมายนั้นมิมีบทบัญญัติที่กำหนดอายุความไว้แล้ว มักไม่มีผู้ให้ ความสำคัญและความสนใจมากนัก ทั้งในด้านการเรียนกฎหมายของนิสิตนักศึกษาเอง แม้แต่ในด้านการทำงาน อย่างไรก็ตาม มีหลายประเทศกำหนดเรื่องของอายุความในการฟ้องคดีอาญาหรืออายุความในการลงโทษไว้ พบว่า มีหลายประเทศที่กำหนดให้บางฐานความผิดไม่มีอายุความ เช่น ความผิดฐานฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (Genocides) หรืออาชญากรรมต่อมนุษย์ (Crime against humanities) ที่ผู้กระทำความผิดไม่ว่าจะหลบหนีไปนานแค่ไหนก็ตาม รัฐที่ได้รับความเสียหายสามารถที่จะนำตัวมาดำเนินคดีและลงโทษได้เสมอ ในกลุ่มประเทศที่ใช้ประมวลกฎหมาย รวมถึงประเทศไทยเองใช้หลักกฎหมายแห่งการการลืม (La loi de l'oubli) คือ เวลาล่วงเลยไปนานเท่าใดความทรงจำก็ยิ่งน้อยลงเท่านั้น ความจำในเหตุการณ์ที่ผ่านไปแล้วก็ลดลง ความยากในการพิสูจน์ทั้งทางฝ่ายโจทก์และฝ่ายจำเลยยิ่งเพิ่มขึ้น โอกาสผิดพลาดยิ่งมากขึ้น แต่เนื่องจากในปัจจุบันนั้นความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ศาลจะรับฟังพยานหลักฐานเหล่านี้เพิ่มมากขึ้น ในบางคดีเป็นพยานหลักฐานที่สำคัญที่ทำให้ผู้กระทำความผิดยอมจำนน ด้วยเหตุนี้ถึงแม้ว่าความทรงจำจะเลือนหายไป แต่พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ก็เข้ามาช่วยแก้ไขข้อบกพร่องเหล่านี้ การกำหนดอายุความในความผิด

ในคดีอาญา จึงไม่มีความเหมาะสมกับการบังคับใช้ในปัจจุบัน การกำหนดอายุความจึงต้องคำนึงถึงลักษณะของความผิดร้ายแรงของฐานความผิดด้วย (ทวีเกียรติ มีนะกนิษ, 2551: 253-254) จะได้ไม่มีผู้ใดได้รับประโยชน์จากการหลบหนีกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจนคดีขาดอายุความได้อีกต่อไป

ปัญหาจากการศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับอายุความในคดีอาญานั้นมีประเด็นปัญหา ดังนี้

1) ปัญหาการกำหนดอายุความของกฎหมายในความผิดต่อรัฐกรณีร้ายแรง การกำหนดอายุความการดำเนินคดีอาญาไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการกำหนดอายุความฟ้องร้อง การกำหนดอายุความระหว่างการดำเนินคดี หรือการกำหนดอายุความการบังคับโทษหรืออายุความล่วงเลยของไทย ได้บัญญัติมาเป็นเวลานานโดยแก้ไขครั้งล่าสุด เมื่อ พ.ศ.2500 นับเป็นเวลากว่า 50 ปี แล้ว และไม่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน โลกปัจจุบัน ปรวิติภูมิ ต่างๆ เศรษฐกิจ ในด้านการเมือง กฎหมายที่เปลี่ยนแปลงไปค่อนข้างมาก หลักปฏิบัติของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่เปลี่ยนแปลงไป มีการพัฒนาไปมากในช่วงหลังสงครามโลก ครั้งที่ 2 คือ ในช่วง 50 ปี ที่ผ่านมาในการขยายตัวของโลกต่างๆ ความสะดวกสบาย รวดเร็ว กว้างขวางขึ้น ทำให้อาชญากรรมมีพื้นที่ เคลื่อนไหวตัวได้มากขึ้นกว่าช่วงปี พ.ศ.2500 ซึ่งในปัจจุบันไม่เคยเจอกับปัญหาอันตรายภัยพิบัติ การก่อการร้าย เป็นต้น และในขณะเดียวกันปัจจุบันเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสาร เชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารสามารถทำได้รวดเร็วไร้ขีดจำกัด ทางพรมแดน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้อาจจะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกสบาย และเปิดช่องให้ผู้กระทำความผิดนำไปใช้เพื่อเป็นสิ่งป้องกันตนเองได้ ความผิดอาญาซึ่งมีลักษณะร้ายแรง เป็นความผิดที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยภายในรัฐ ในระบบประมวลกฎหมายจะเน้นให้มีการกำหนดอายุความ ในการฟ้องคดีอาญา โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของเรื่อง กฎแห่งการลืม ซึ่งเชื่อว่า เวลาล่วงเลยไปนานเท่าใดความทรงจำก็ยิ่งน้อยลงเท่านั้น ความจำในเหตุการณ์ที่ผ่านไปก็ลดลง ความยากในการพิสูจน์ ทั้งทางฝ่ายโจทก์และฝ่ายจำเลยยิ่งเพิ่มขึ้น (สุระทิน ชัยทองคำ, 2551: 7) โอกาสผิดพลาดยิ่งมากขึ้น เวลาที่ได้หลบหนีไปนั้นจึงเป็นโทษที่ลงแก่บุคคลนั้นแล้ว แต่ในปัจจุบันได้มีเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าล้ำสมัยทำให้การพิสูจน์ความผิดบนต้องอ้างอิงโดยหลักการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นผลที่แน่นอนและแม่นยำมาก อีกทั้งการติดต่อสื่อสารเป็นไปได้โดยง่ายและมีการคมนาคมที่สะดวกสบายในการหลบหนีเป็นอย่างมาก ทำให้เป็นอุปสรรคในการที่จะจับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ อายุความทางอาญาเป็นเรื่องเฉพาะ คดีอาญาจะนำเอาเรื่องอายุความสะดุดหยุดลงตามคดีแพ่งมาใช้ไม่ได้ จึงเป็นเงื่อนไขที่สร้างโอกาสแก่ผู้กระทำความผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรมอันจะทำให้กฎหมายอาญาที่บังคับใช้อยู่ไม่น่าเชื่อถือและไม่ได้มีการปฏิบัติอย่างจริงจัง แม้เมื่อพิจารณาถึงสภาพความเป็นจริงที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีว่า อาจก่อให้เกิดความทุกข์แก่บุคคลดังกล่าว คำว่าให้อภัยที่มักหยิบยกมาใช้กันน่าจะมีน้ำหนักน้อยลง ในความผิดซึ่งร้ายแรงต่อสังคมและประชาชน เมื่อเทียบกับสภาพความเป็นจริงของสังคมปัจจุบันที่มีการกระทำความผิดมากขึ้น เกิดความเสียหายแก่ประชาชนเป็นจำนวนมาก และสภาพที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีไปในประเทศต่างๆ ได้อย่างกว้างขวางขึ้น และเราควรหันมาเอาใจจริงเอาใจกับผู้กระทำความผิดแล้วหลบหนี ซึ่งถือเป็นสัญญาณสำคัญที่กระตุ้นเตือนไม่ให้คนในสังคมเลือกที่จะไปกระทำความผิดอีก จึงควรมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับอายุความในกรณีหลบหนีความผิดอาญาแผ่นดินบางลักษณะที่ร้ายแรง เพื่อที่จะขจัดปัญหาเหล่านี้ให้หมดไปและเป็นสิ่งที่กระตุ้นเตือนใจให้ประชาชนนั้นเคารพ ซึ่งสิทธิของผู้อื่นที่อยู่ในกรอบของกฎหมายเดียวกัน

2) ปัญหาการกำหนดอายุความในความผิดอันยอมความได้ หากเป็นความผิดต่อ ส่วนตัว อายุความของไทยนั้นในกฎหมายอาญามาตรา 96 เรื่องอายุความร้องทุกข์ในความผิดต่อ ส่วนตัว และมาตรา 98 อายุความกรณีหลบหนีการรับโทษ ตามคำพิพากษาของศาลนั้น มีปัญหาที่สมควรพิจารณาแก้ไขให้ซึ่งมีอยู่ว่าในส่วนปัญหาเรื่องอายุความของการร้องทุกข์ และอายุความใน กรณีหลบหนีปัญหาในเรื่องของอายุอันเป็นความผิดต่อส่วนตัวความของการแจ้งความร้องทุกข์ซึ่งมีกำหนดระยะเวลา 3 เดือน นับแต่ผู้เสียหายรู้เรื่องการกระทำความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นระยะเวลาที่สั้นเกินไปไม่เหมาะสมกับพฤติการณ์ความร้ายแรง สำหรับในกรณีที่ผู้เสียหายนั้นได้ถูกกระทำอันเป็นความผิดที่น่าอับอาย และผู้เสียหายไม่กล้ามาร้องทุกข์จนทำให้คดีขาดอายุความ ในปัจจุบันการร้องทุกข์ของผู้เสียหายต้องไปดำเนินการในระบบกระบวนการยุติธรรมขั้นต้นเสียก่อน กล่าวคือต้องไปดำเนินการร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานตำรวจซึ่งส่วน

เจ้าพนักงานตำรวจมีแต่ผู้ชายและมีประชาชนไปติดต่อราชการในสถานีตำรวจเป็นจำนวนมาก อีกทั้งสถานีตำรวจนั้นไม่มีห้องสำหรับการแจ้งความร้องทุกข์ที่เป็นส่วนตัวเลยเพื่อการปิดบังความลับของผู้เสียหาย เป็นสิ่งที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ผู้เสียหายไม่กล้าที่จะไปร้องทุกข์ ทำให้คดีอาญาเรื่องนั้นๆ ที่จะบังคับใช้ต่อผู้กระทำความผิดจริงไม่สามารถที่จะดำเนินการต่อผู้กระทำความผิดได้เลย หากจะทำการฟ้องร้องเองก็มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีอาญาที่สูงและเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย เพราะผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดไปแล้วไม่ได้รับโทษตามกฎหมายที่สมควรจะได้รับ ทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงในการกระทำความผิดซ้ำได้ ส่วนในกรณีการหลบหนีของผู้กระทำ ความผิดโดยทั่วไปการกำหนดโทษจะกำหนดโทษตามอัตราโทษที่กำหนดไว้ในบางกรณีที่มีอัตรา โทษน้อยการนับอายุความก็น้อยลงไปด้วย ทั้งนี้หากรัฐหรือหน่วยงานของรัฐไม่สามารถที่จะจับตัวผู้กระทำความผิดมาสู่กระบวนการยุติธรรมได้ก็น่าจะเกิดความเสียหายแก่สภาพจิตใจของผู้เสียหายและขัดต่อวัตถุประสงค์ในการนำผู้กระทำความผิดมาบำบัดให้กลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติสุข การกำหนดอายุความก็เป็นเรื่องที่สำคัญในการกำหนดกฎเกณฑ์ภายใต้เงื่อนไขเวลาในการจับกุมผู้กระทำ ผิดมาลงโทษและไม่ควรให้ผู้กระทำความผิดรอดพ้นกระบวนการยุติธรรมโดยรอบของกฎหมายไปได้เช่นกัน อันจะทำให้กระบวนการยุติธรรมดูไร้ซึ่งประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3) ปัญหาการหลบหนีของผู้กระทำความผิดระหว่างการปล่อยตัวชั่วคราว ในโลกปัจจุบันมีการกระทำความผิดที่รุนแรงมากขึ้นและการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษมากขึ้นทำให้ส่งผลกระทบต่อความเสียหายของสังคมเป็นอย่างมาก ทั้งสภาพปัจจุบันที่โลกไร้พรมแดนที่เกิดขึ้น การคมนาคมได้สะดวกสบาย เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่จะเดินทางหรือหลบหนีจาก การกระทำความผิดทั้งในและประเทศต่างๆ ได้ และใช้ชีวิตอย่างสุขสบาย ซึ่งรอคอยเวลาที่คดีจะขาดอายุความเพื่อกลับเข้ามาในประเทศโดยไม่ต้องถูกฟ้องร้องดำเนินคดีหรือไม่ต้องรับโทษ จึงทำให้บทบัญญัติว่าด้วยเรื่องอายุความที่ได้กำหนดไว้ทันสมัยเหมือนจะสั้นลงทุกที ทั้งที่รัฐมีอำนาจในการออกกฎหมาย คำสั่ง หรือกระบวนการใดๆ เพื่อป้องกันมิให้บุคคลที่ตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลย สามารถที่จะเดินทางออกนอกประเทศได้โดยที่โจทก์หรือผู้เสียหายไม่ต้องร้องขอต่อศาลก่อน กระบวนการยุติธรรมจะถึงที่สุด อีกทั้งประเทศไทยไม่มีบทบัญญัติว่าด้วยเรื่องอายุความในกรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีออกนอกประเทศ แม้ว่าในประเทศไทยจะได้ลงนามในอนุสัญญาว่า ด้วยเรื่องการส่งผู้ร้ายข้ามแดน หากว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยคงอยู่ในประเทศที่ไม่อาจดำเนินการส่ง ผู้ร้ายข้ามแดนได้ รัฐก็ไม่สามารถดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดได้ ประเทศไทยได้กำหนด บทบัญญัติว่าด้วยเรื่องอายุความที่ได้ใช้มานานแล้วและยังไม่มี การทบทวนให้เหมาะสมกับสภาพ ความเป็นจริงของการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีจากการ ดำเนินคดีอาญา โดยที่ไม่สามารถนำตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยมาลงโทษได้จึงควรแก้ไขเรื่องการเดินทางออกนอกประเทศของตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยก่อนที่จะมีการดำเนินกระบวนการยุติธรรมถึงที่สุดอย่างไรให้เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบันและใช้มาตรการอย่างไร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมาย

4) ปัญหาด้านการกำหนดโทษ กรณีหลบหนีของผู้กระทำความผิดในประเทศไทย ได้กำหนดอายุความอาญาทั่วไปทั้งในบทบัญญัติ มาตรา 95 ในประมวลกฎหมายอาญา โดยมี เจตนารมณ์อยู่ 2 ประเด็น 1) เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของผู้กระทำความผิดมิให้ต้องเสี่ยงอันตรายต่อการถูกดำเนินคดีอาญาไปตลอดชีวิต จึงต้องกำหนดระยะเวลาสำหรับการฟ้อง และการดำเนินคดีในศาลไว้ด้วย ระดับโทษทางอาญาที่กำหนดไว้ตั้งแต่ระดับต่ำสุดถึงสูงสุด เพราะการที่บุคคลนั้นต้องหลบหนีจากครอบครัว สังคม ใช้ชีวิตด้วยความหวาดวิตกตลอดเวลาถือว่าได้ใช้ความผิดที่ได้ก่อขึ้นมากพอสมควรแล้ว 2) เพื่อเร่งรัดให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมต้องรีบดำเนินการจับกุมและเพื่อนำตัวมาฟ้องหรือพิจารณาพิพากษาคดีให้ได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด เพราะหากเนิ่นนานไปพยานหลักฐานอาจสูญหายไม่สามารถพิสูจน์ความผิดในศาลได้ (กุลพล พลวัน, 2549) เนื่องจากปัญหาการหลบหนีของผู้กระทำความผิดในปัจจุบันมีจำนวนโดยมีความแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ หากปล่อยไว้อาจเป็นปัญหาที่มีความรุนแรงและแก้ไขได้ยากในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นการหลบหนีก่อนฟ้องคดีระหว่างพิจารณาคดี หรือหลังศาลมีคำพิพากษา การที่คดีอาญาขาดอายุความและไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดทางอาญามาลง ซึ่งเป็นการกระทำที่กระทบต่อรัฐและสังคม ส่วนรวมรวมถึงสภาพจิตใจของผู้เสียหาย ย่อมส่งผลกระทบต่อความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย และมีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมทาง

อาญาในการบังคับใช้กฎหมายนั้น รวมทั้งเกิดข้อวิพากษ์วิจารณ์ว่ามาตรการทางกฎหมายในการกำหนดอายุความนั้น ทำให้เกิดความไม่ชอบธรรมเพราะปล่อยให้ผู้กระทำความผิดที่หลบหนีการฟ้องร้องทั้งก่อนฟ้องคดี ระหว่างพิจารณาคดี และการลงโทษ หลุดพ้นจากกระบวนการยุติธรรมไปด้วยระยะเวลา (ประเทือง ธนิยผล และคณะ, 2551) ทำให้หน่วยงานที่มีบทบาทในการบังคับใช้กฎหมายต้อง ตระหนักและพิจารณาแก้ไขปรับปรุงมาตรการทางกฎหมายเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษให้ได้มีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยปราศจากช่องว่างของกฎหมายได้เลย

จากปัญหาข้างต้น ผู้ศึกษาจะได้ทำการศึกษาค้นคว้าหาวิธีการแก้ไขปัญหามาตรการทางกฎหมายอาญาในการกำหนดอายุความอาญา ตามที่ปรากฏในเนื้อหาของกฎหมายและทฤษฎีตามกฎหมายต่างประเทศเพื่อสามารถแก้ไขให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และนำมาสู่การแก้ไขปัญหาก็ทำให้ กฎหมายมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพื่อไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคมเนื่องจากการหลบหนีของผู้กระทำความผิดหรือจำเลยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาประวัติ แนวคิด และทฤษฎี ในการกำหนดอายุความของคดีอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา
- 2) เพื่อศึกษาหลักเกณฑ์ของการกำหนดอายุความผิดที่ไม่มีกำหนดอายุความ การขยายอายุความ และการกำหนดอายุความให้สะดุดยุติลง
- 3) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบกับกฎหมายอาญาในการนับอายุความ โดยศึกษาและเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ
- 4) เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาให้เหมาะสม ในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดหลบหนี

สมมติฐานของการวิจัย

บทบัญญัติในประมวลกฎหมายเรื่องอายุความในคดีอาญามีหลักว่า ในคดีอาญาถ้ามิได้ฟ้องและมิได้ตัวผู้กระทำความผิดมาศาลภายในกำหนด นับแต่วันกระทำความผิดเป็นอันขาดอายุความ และกรณีที่ได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาศาลแล้ว ผู้กระทำความผิดหลบหนีหรือวิกลจริตและศาลสั่งงดพิจารณาไต่สวนเกินกำหนดดังกล่าวแล้วนับแต่วันที่หลบหนีหรือศาลสั่งพิจารณา ก็ให้ถือว่าเป็นอันขาดอายุความและทำให้ผู้กระทำความผิดก็สามารถหลุดพ้นจากการถูกดำเนินคดีเช่นเดียวกัน ดังนั้น ประมวลกฎหมายอาญาเรื่องอายุความจึงเกิดช่องว่างของกฎหมายและผู้ศึกษาได้มุ่งในการศึกษาในเรื่องการกำหนดอายุความในคดีอาญาแผ่นดินในความผิดกรณีร้ายแรงและการกำหนดอายุความในความผิดอาญาอันยอมความได้ หรือความผิดต่อส่วนตัวและมาตรการการป้องกันการหลบหนีของผู้กระทำความผิดระหว่างกระปล่อยตัวชั่วคราว และปัญหาการกำหนดโทษของผู้กระทำความผิดกรณีหลบหนี ทั้งนี้จะเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดอย่างจริงจัง เนื่องจากการหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรมต้องหมดสิ้นไป โดยการกำหนดให้หยุดนับอายุความในระหว่างที่ผู้กระทำความผิดหลบหนี หรือมาตรการที่ป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดหลบหนีตั้งแต่ต้น อันจะสามารถจับกุมผู้กระทำความผิดหรือจำเลยมาลงโทษให้ได้เพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อรัฐและศักดิ์ศรีของกฎหมายภายในประเทศต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาถึงสภาพปัญหาของการกำหนดอายุความในคดีอาญา โดยศึกษาในตัวของกฎหมายไทยและกฎหมายในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการ กำหนดอายุความอาญา รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วย ศึกษาประวัติความเป็นมา แนวคิดและทฤษฎี เกี่ยวกับการกำหนดอายุความประเภทต่างๆ การไม่มีกำหนดอายุความ การขยายอายุความ และอายุ ความสะดุดยุติลง ไม่ว่าจะเป็นก่อนฟ้องคดี ระหว่างการพิจารณา และหลังศาลมีคำพิพากษา อีกทั้ง การหามาตรการอุดช่องว่างกฎหมายมิให้มีการหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ ในการสืบสวนสอบสวนในการสืบหาจับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะ เป็นเครื่องมือสำคัญในการป้องกันการกระทำความผิดโดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายว่าด้วยเรื่อง อายุทางอาญาของต่างประเทศ

วิธีดำเนินการศึกษา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยทางเอกสารโดยทำการค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary research) เป็นหลัก โดยศึกษาถึงหลักการในกฎหมายต่างประเทศเกี่ยวกับอายุความอาญาในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหรือจำเลยหลบหนี ตลอดจนศึกษาถึงหลักเกณฑ์มาตรฐานและขอบเขต การอ้างเพื่อจัดการหลบหนีของผู้กระทำความผิดหรือจำเลยหลบหนีได้อย่างแท้จริง ตามแนวคิด วัตถุประสงค์ของกฎหมายทั้งในประเทศและต่างประเทศอันจะเป็นเกณฑ์ในการคุ้มครอง ประโยชน์ทั้งในส่วนของภาครัฐและเอกชนโดยสมบูรณ์ปราศจากข้อสงสัยในการทำงานของพนักงานเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาจากกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส และเยอรมนี เป็นต้น

ผลการวิจัย

ประวัติ แนวคิด และทฤษฎี ในการกำหนดอายุความของคดีอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญา โดยทั่วไปเมื่อเกิดมีรัฐ (ประเทศ) ขึ้น หน้าที่สำคัญที่สุดของรัฐที่จะต้องดำเนินการมีสามประการด้วยกัน คือ

ประการแรก คือ หน้าที่ในการออกกฎหมายที่จะต้องสร้างระเบียบและข้อห้าม ข้อบังคับต่างๆ ที่จำเป็นเพื่อให้ประชากรที่อาศัยอยู่ในอาณาเขตของรัฐหรือประเทศนั้นซึ่งประกอบไปด้วยคนหลายเผ่าพันธุ์หลายชนบทร่วมกันอยู่อย่างสงบสุข หน้าที่ดังกล่าวคือการออกกฎหมายมาใช้บังคับกับคนในรัฐของตน เพื่อให้มีแนวปฏิบัติเป็นไปในแนวทางเดียวกันอันจะยังให้คนภายในรัฐอยู่ร่วมกันอย่างสงบ ซึ่งรัฐมอบหมาย หน้าที่นี้ให้เป็นหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภาเป็นผู้ดำเนินการสิทธิและหน้าที่

ประการที่สอง คือ หน้าที่ในการดำเนินการให้เป็นไปตามข้อแรกคือการบังคับใช้ กฎหมาย ระเบียบข้อห้ามต่างๆ ที่ฝ่ายนิติบัญญัติออกมากับประชาชนภายในรัฐเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยภายในสังคมซึ่งรัฐมอบหมายหน้าที่ดังกล่าวให้ฝ่ายบริหารเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการสิทธิและหน้าที่

ประการที่สาม คือ หน้าที่ในการให้ความยุติธรรมระงับข้อพิพาทต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในรัฐ ไม่ว่าจะเป็นข้อพิพาทระหว่างเอกชนด้วยกันเอง หรือระหว่างเอกชนกับรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐให้เป็นไปด้วยความเป็นธรรมเพื่อให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข หน้าที่ดังกล่าวรัฐมอบหมายให้ศาลเป็นผู้รับผิดชอบ

จากการศึกษา การดำเนินคดีอาญาโดยเนื้อหาเป็นการดำเนินการที่กระทำไปเพื่อคลี่คลาย ข้อเท็จจริงหรือยืนยันความผิด หรือเพื่อยืนยันความบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหา หรือเพื่อกำหนดโทษ หรือมาตรการอื่นๆ นอกจากนี้ การดำเนินคดีอาญายังเป็นการกระทำเพื่อให้กฎหมายอาญาได้มีการบังคับใช้และเพื่อทำให้เกิดความสงบสุขในสังคม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ อันตรงตามจุดประสงค์ของกฎหมายอาญา ในเรื่องอายุความ เช่นกัน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้กระทำความผิดมิให้ต้องเสี่ยงอันตรายต่อการถูกดำเนินคดีอาญาไปตลอดชีวิต จึงต้องกำหนดอายุความสำหรับการฟ้อง และเพื่อเร่งรัดหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมต้องรีบดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิดมาฟ้องหรือพิจารณาพิพากษาคดีให้ได้ภายในอายุความ

หลักเกณฑ์ของการกำหนดอายุความความผิดที่ไม่มีกำหนดอายุความ การขยายอายุความและการกำหนดอายุความให้สะดุดหยุดลง การกำหนดให้อายุความสะดุดหยุดลงในคดีอาญาในประเทศสหรัฐอเมริกาโดยทั่วไปแล้ว บุคคลผู้หลบหนี (ผู้ที่ไม่มีที่อยู่แน่นอน หรือไม่สามารถติดตามตัวได้) จะไม่สามารถขอให้ศาลยกฟ้องโดยอ้างว่าเรื่องสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีโดยรวดเร็วที่ผู้ต้องหาและจำเลยทั่วไปจะได้รับความคุ้มครองตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขครั้งที่ 6 โดยเมื่อมีการกล่าวหาว่า บุคคลกระทำความผิดทางอาญาโดยทั่วไปแล้ว รัฐจะมีหน้าที่ในการติดตามและนำบุคคลดังกล่าวมาพิสูจน์ความผิด

ในศาลต่างประเทศ จึงมีการกำหนดให้มีการขยายอายุความได้ในความผิดบางประเภท เพื่อให้การกำหนดอายุความมีความเหมาะสมกับฐานความผิดบางฐานจึงกำหนดให้สามารถขยายอายุความได้ เช่น กฎหมายของ Michigan กรณีความผิดเกี่ยวกับเพศ หากพยานหลักฐานจาก DNA ที่พบในที่เกิดเหตุกรณียังไม่สามารถระบุตัวผู้ต้องสงสัยจะฟ้องผู้กระทำความผิดเมื่อใดก็ได้

ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามกฎหมายอาญาของประเทศสหรัฐอเมริกา ตาม U.S. Code มาตรา 3286 ได้บัญญัติถึงการขยายอายุความสำหรับความผิดฐานก่อการร้ายเอาไว้ดังนี้

1) สำหรับความผิดฐานก่อการร้าย (ไม่อยู่ภายใต้บังคับอายุความตามมาตรา 3282) ห้ามไม่ให้ฟ้อง ดำเนินคดี หรือลงโทษ การกระทำความผิดฐานก่อการร้ายที่ไม่มีผลต่อชีวิตหรือไม่ น่าจะเป็นอันตรายต่อชีวิตหรือไม่มีการบาดเจ็บสาหัส หากไม่มีการฟ้องคดีภายใน 8 ปีหลังจากวันที่กระทำความผิด

2) ไม่มีอายุความสำหรับการก่อการร้าย (ไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายใดๆ) ที่จะห้ามไม่ให้ฟ้อง ดำเนินคดี หรือลงโทษ การกระทำความผิดฐานก่อการร้ายที่ไม่มีผลต่อชีวิตหรือไม่ น่าจะเป็นอันตรายต่อชีวิตหรือไม่มีการบาดเจ็บสาหัส” การกระทำความผิดเกี่ยวกับเด็ก ในขณะที่เกิดการกระทำความผิด อายุของผู้เสียหายยังน้อยอยู่หรือยังเป็นเด็กอยู่ เด็กอาจจะเกิดความกลัว หรืออับอาย หรือยังไม่เข้าใจในการกระทำความผิด เด็กอาจจะลืมเรื่องที่เกิดขึ้นได้ง่าย ต่อมาเมื่อเด็กเติบโตขึ้น ความเจริญก้าวหน้าวิทยาศาสตร์มีวิธีทำให้เด็กจำเหตุการณ์ที่ผ่านมาได้ การให้มีการขยายอายุความ จะยังคงทำให้คดีนั้นยังอยู่ในอายุความ

ประมวลกฎหมายอาญาของสหรัฐอเมริกา ตาม U.S. Code มาตรา 3283 ได้บัญญัติ ความผิดที่กระทำต่อเด็กไว้ว่า “ไม่มีอายุความสำหรับความผิดเกี่ยวกับเพศหรือเกี่ยวกับเนื้อตัวร่างกายที่กระทำต่อเด็กที่อายุต่ำกว่า 18 ปี แต่จะต้องมีการฟ้องคดีก่อนที่เด็กนี้จะอายุครบ 25 ปี”

ทั้งนี้ อาชญากรรมที่กระทำต่อเด็ก ถ้าเป็นเด็กที่อายุต่ำกว่า 18 ปี ถ้าการกระทำความผิดเกิดขึ้นกับเด็ก กฎหมายอาญาของสหรัฐอเมริกาให้ออกศาลเด็กจนกระทั่งอายุ 25 ปี ในการฟ้องร้องคดี ทั้งนี้เมื่อเด็กบรรลุนิติภาวะพอสมควรแล้วก็จะสามารถตัดสินใจได้ว่า จะฟ้องคดีกับการกระทำความผิดที่ได้เกิดขึ้นกับตัวเองในขณะที่เป็นเด็กอยู่หรือไม่ ทั้งนี้เพราะหากมีการกระทำความผิดและกำหนดให้เด็กต้องฟ้องคดีทันที โดยกำหนดอายุความเช่นเดียวกับความผิดที่กระทำกับผู้ใหญ่ เด็กอาจไม่มีวุฒิภาวะพอที่จะทราบว่าการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด อาจจะเป็นการกระทำความผิดต่อเด็ก บางกรณีเด็กอาจไม่อยู่ในภาวะที่จะตัดสินใจฟ้องผู้กระทำความผิดได้ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลที่เด็กต้องพึ่งพาหรืออาศัยอยู่ด้วย เช่น ความผิดเกี่ยวกับการร่วมประเวณีกับญาติสนิท โดยชาติตะวันตกหลายชาติ กำหนดให้การร่วมประเวณีกับญาติสนิท เป็นความผิดอาญาฐานหนึ่ง การกำหนดให้เด็กมีอายุพอสมควรก่อนจะครบกำหนด 25 ปี เป็นการขยายเวลาให้เด็กมีโอกาสตัดสินใจว่าจะฟ้องผู้กระทำความผิดหรือไม่

ประเทศไทย ประมวลกฎหมายอาญาของไทยนั้นแบ่งประเภทของอายุความออกเป็น 4 ประเภท คือ อายุความการฟ้องคดี อายุความหลังฟ้องคดีในกรณีจำเลยหลบหนีหรือวิกลจริต อายุความการลงโทษหลังมีคำพิพากษาถึงที่สุด และอายุความร้องทุกข์กรณีความผิดอันยอมความได้ ซึ่งได้กำหนดให้มีอายุความสำหรับความผิดทุกประเภทและในประเทศไทย หลักเกณฑ์ดังกล่าวยังไม่ได้นำมาใช้ทั้งกรณีไม่มีกำหนดอายุความ การขยายอายุความ และการระงับอายุความของอายุความ

การศึกษาและเปรียบเทียบกับกฎหมายอาญาในการนับอายุความ โดยการศึกษาและเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ พบว่า หลักเกณฑ์ที่ใช้การกำหนดอายุความตามกฎหมายอาญาของเยอรมันได้แบ่งอายุความออกเป็น 2 ประเภท คือ อายุความการฟ้องคดี และอายุความการลงโทษ ซึ่งมีหลักการทั่วไปในการใช้ “อัตราหรือความรุนแรงของโทษ” ที่ผู้กระทำความผิดจะต้องรับมาเป็นฐานในการกำหนดอายุความ

ส่วนในประเทศสหรัฐอเมริกานั้น เฉพาะคดีความผิดที่ระวางโทษประหารชีวิตเท่านั้นที่ได้ใช้ “ประเภทโทษ” เป็นฐานในการกำหนดอายุความ โดยกำหนดให้ความผิดเหล่านั้นเป็นคดีความผิดที่ไม่มีอายุความ ส่วนกรณีอื่นๆ นั้นได้ใช้ “ลักษณะหรือประเภทความผิด” เป็นฐานในการกำหนดอายุความ กล่าวคือ การกำหนดระยะเวลาสั้นยาวของอายุความจะไม่คำนึงถึงเฉพาะแต่ความหนักเบาของโทษดังเช่นที่ประเทศไทยใช้ แต่จะพิจารณาจาก “ความร้ายแรง” แห่งการกระทำความผิด “ลักษณะ” ของการกระทำความผิด และเงื่อนไขในด้านของการ “แสวงหาพยานหลักฐาน” ตัวอย่างเช่น ในคดีก่อการร้ายนั้นเป็นคดีอาญาที่ส่งผลกระทบต่อส่วนรวมอย่างรุนแรง จึงกำหนดให้เป็นคดีอาญาที่ไม่มีอายุความ ในคดีเกี่ยวกับการจารกรรมศิลปวัตถุโบราณนั้นมีความยาวถึง 20 ปี เนื่องจากกฎหมายเห็นว่า การหา

พยานหลักฐานเพื่อมาพิสูจน์ที่มาของศิลปวัตถุโบราณนั้นยุ่งยาก หรือในคดีเกี่ยวกับสถาบันการเงินจะต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและสอบสวนดำเนินคดี ก็สมควรต้องอายุความยาว 10 ปี เพื่อให้เวลาในการตรวจสอบเป็นต้น

สำหรับในประเทศฝรั่งเศสนั้นใช้ “อัตราโทษ” เป็นฐานในการกำหนดอายุความเช่นเดียวกัน โดยประมวลกฎหมายอาญากำหนดไว้ว่า โทษจะนับไปด้วยความตายของผู้กระทำความผิดและคดีขาดอายุความ เนื่องจากในระบบกฎหมายฝรั่งเศสนั้นเฉพาะพนักงานอัยการเท่านั้นที่มีอำนาจฟ้องคดีอาญา ราษฎรไม่มีอำนาจเช่นนั้นได้ ดังนั้น การสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องจึงอยู่ที่ดุลพินิจของอัยการ แต่แม้อัยการจะมีคำสั่งไม่ฟ้องไปแล้ว ก็ยังอาจกลับมาสั่งฟ้องใหม่ในคดีเดียวกันได้อีกตราบเท่าที่คดีนั้นๆ ยังไม่ขาดอายุความ กฎหมายฝรั่งเศสนั้นมีกลไกพิเศษที่จะขยายอายุความในกรณีต่อไปนี้

- 1) คดีความผิดอุกฉกรรจ์ ซึ่งมีอายุความ 10 ปี แต่กฎหมายให้ขยายอายุความไปอีก 10 ปี ในคดีที่มีการดำเนินการสอบสวน
 - 2) คดีก่อการร้ายและคดีที่มีตัวการอายุความอาจขยายออกไปเป็น 30 ปี ได้สำหรับคดีความผิดอุกฉกรรจ์ และ 20 ปี สำหรับคดีอาญาธรรมดา
 - 3) คดีที่กระทำต่อผู้เยาว์มีอายุความที่นานกว่าคดีทั่วไปธรรมดาโดยให้อายุความขยายเป็น 20 ปี สำหรับคดีอาญาอุกฉกรรจ์ และความผิดเกี่ยวกับเพศ (จากเดิมอายุความ 10 ปี) และให้อายุความขยายเป็น 10 ปี สำหรับคดีอาญาธรรมดา (จากเดิมอายุความ 3 ปี) โดยให้อายุความเริ่มนับเมื่อผู้เยาว์บรรลุนิติภาวะ คือ เมื่อมีอายุ 18 ปีบริบูรณ์
- สำหรับประเทศไทย ประมวลกฎหมายอาญาของไทยแบ่งประเภทของอายุความ ออกเป็น 4 ประเภท คือ อายุความการฟ้องคดี อายุความหลังฟ้องคดีในกรณีจำเลยหลบหนีหรือวิกลจริต อายุความการลงโทษหลังมีคำพิพากษาถึงที่สุด และอายุความร้องทุกข์กรณีความผิดอันยอมความได้ ซึ่งได้กำหนดให้มีอายุความสำหรับความผิดทุกประเภทจากการศึกษาคดีที่ขาดอายุความไปแล้ว ศาลก็จะไม่สามารถลงโทษผู้กระทำผิดได้เลย ซึ่งไม่สอดคล้องกับทฤษฎีของการลงโทษในคดีอาญา ในทางทฤษฎีการแก้แค้นตอบแทน การป้องกัน การทำให้ผู้กระทำผิดไม่สามารถไปกระทำผิดอีก และการแก้ไขหรือฟื้นฟูผู้กระทำความผิด

แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาให้เหมาะสมในการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดหลบหนี

การที่ไม่กำหนดอายุความในความผิดอันเกิดต่อรัฐอาจเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันของประเทศไทยได้ ในการเพิ่มประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมายเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดหรือจำเลยมาลงโทษให้จงได้ และให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษในคดีอาญา ตามทฤษฎีการแก้แค้นตอบแทน ทฤษฎีการป้องกัน ทฤษฎีการทำให้ผู้กระทำผิดไม่สามารถไปกระทำผิดอีก และทฤษฎีการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด โดยเพิ่มเติมบทบัญญัติว่าด้วยเรื่องอายุความในมาตรา 95 วรรคท้ายโดยมีหลักว่า เว้นแต่ความผิดที่ได้กระทำขึ้นเป็นความผิดอาญาแผ่นดินหรือความผิดต่อรัฐ

ให้เพิ่มการระงับเหตุลงของอายุความ กรณีไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาสู่กระบวนการยุติธรรมได้ การกำหนดอายุความในความผิดอันยอมความหรือความผิดอันเป็นส่วนตัวสามารถจะให้อายุความระงับเหตุลงได้ ในกรณีที่น่าตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินการต่อกระบวนการยุติธรรมได้ หากผู้กระทำความผิดเห็นว่า การหลบหนีนั้นไม่คุ้มค่าโทษที่จะต้องรับก็จะเกิดผลดีต่อสภาพสังคมรวมไปถึงการทำงานของเจ้าหน้าที่ด้วย โดยเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา 98 วรรคท้าย

ควรเพิ่มเติมบทบัญญัติในเรื่องการปล่อยตัวชั่วคราวตามมาตรา 108 วรรคท้าย ในการ กำหนดการออกนอกประเทศของผู้กระทำความผิดอาญา เมื่อมีการกระทำที่เจตนาหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายนี้ หากนำตัวมาศาลได้ไม่ว่าคดีจะถึงที่สุดหรือไม่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาพบว่า จะต้องแก้ไขและวางหลักเกณฑ์ทางกฎหมาย ดังนี้

- 1) ควรเพิ่มเติมบทบัญญัติว่าด้วยเรื่องอายุความในมาตรา 95 วรรคท้าย โดยมีหลักเกณฑ์ยกเว้นความผิดอาญาแผ่นดินที่มีการกำหนดโทษระวางให้ประหารชีวิต หรือความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน ไม่มีกำหนดอายุความ โดยไม่มีกำหนดอายุความตั้งแต่ได้ลงมือกระทำความผิดสำเร็จ และครบองค์ประกอบความผิด
- 2) ควรให้มีการขยายอายุความในการร้องทุกข์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 96 ในความผิดอันยอมความได้ กำหนดอายุความร้องทุกข์หกเดือน ควรมีการวางหลักเกณฑ์ให้มีการระงับอายุความในความผิดต่อส่วนตัว โดยการยื่นคำร้องขอต่อศาลก่อนอายุความเดิมจะขาดอายุความ ในกรณีที่ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาขึ้นศาลได้ หากผู้เสียหายละเลยไม่ใส่ใจในคดีความของตนเสีย ให้ถือว่าผลการระงับอายุความ ซึ่งเป็นการให้อภัยโดยปริยาย ทั้งนี้ให้เป็นไปตามมาตรา 95 ในการนับอายุความ
- 3) ควรเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ในเรื่องการหลบหนีระหว่างปล่อยตัวชั่วคราว ในการกำหนดการขยายอายุความเมื่อมีการหลบหนีเกิดขึ้น โดยการหลบหนีระหว่างการปล่อยตัวชั่วคราวนั้น ก็จะมีการเริ่มนับอายุความใหม่ตามมาตรา 95 และให้ขยายอายุความโดยเพิ่มจากเดิมขึ้นอีก 10 ปี เช่น
 - 3.1) สามสิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกยี่สิบปี
 - 3.2) ยี่สิบห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่ถึงยี่สิบปี
 - 3.3) ยี่สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี
 - 3.4) สิบห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งเดือนถึงหนึ่งปี
 - 3.5) สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งเดือนลงมาหรือต้องระวางโทษอย่างอื่น
- 4) ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรมีการแก้ไขมาตรา 190 สำหรับกรณีการหลบหนีกระบวนกรายุติธรรม ใช้เพียงแต่ระหว่างคุมขังตามอำนาจของพนักงานอัยการ ของพนักงานสอบสวน หรือของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนสอบสวนเท่านั้น แต่ควรให้ครอบคลุมถึงการหลบหนีกระบวนกรายุติธรรมจนคดีถึงที่สุด กล่าวคือ ก่อนฟ้อง ระหว่างฟ้อง หรือหลังพิพากษาคดีด้วย

เอกสารอ้างอิง

- ประเทือง ธนิยผล, พิมพ์ใจ สระทองอุ่น, ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด, ปรีธดา ศรีวณิช และ ดล บุนนาค. (2551). การสืบค้นแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดอายุความทางอาญาในบริบทสังคมไทย. *วารสารวิจัยรามคำแหง*, 11(2), 5-11.
- ภัทรพี อุ๋นใหม่. (2550). *การพิจารณาคดีอาญาต่อหน้าจำเลย: ศึกษากรณีข้อยกเว้นและปัญหา*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วินัย หิมสหรี. (2552). *การกำหนดอายุความอาญาบางประเภท*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมพร พรหมหิตาธร. (ม.ป.ป.). *อายุความกฎหมายอาญาหลักและปัญหา*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- สุระทิน ชัยทองคำ. (2551). *การหยุดนับอายุความ: ศึกษากรณีผู้กระทำความผิดหลบหนี*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- หยุด แสงอุทัย. (2540). *กฎหมายอาญามาตรา 1*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรุณี อ้นตชัยศิลป์. (2542). *อายุความในคดีอาญา*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Data Availability Statement: The raw data supporting the conclusions of this article will be made available by the authors, without undue reservation.

Conflicts of Interest: The authors declare that the research was conducted in the absence of any commercial or financial relationships that could be construed as a potential conflict of interest.

Publisher's Note: All claims expressed in this article are solely those of the authors and do not necessarily represent those of their affiliated organizations, or those of the publisher, the editors and the reviewers. Any product that may be evaluated in this article, or claim that may be made by its manufacturer, is not guaranteed or endorsed by the publisher.

Copyright: © 2024 by the authors. This is a fully open-access article distributed under the terms of the Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0).